

DE KUST IS BREDER DAN HET STRAND

Strandrecreatie en natuurbeleving
langs de zuidwestkust van Walcheren
een verkenning

ontwerpbureau
RUIMTEWERKING
& MAGRID
goede raad is duurzaam
in opdracht van
STAATSBOSBEHEER

cees bakker
ontwerper

Mr. H.F. de Boerlaan 159
7411 AH Deventer
NEDERLAND

mobiel +31 6 54617309
ceesbakker@me.com

WWW.RUIMTEWERKING.NL

G. van der Veenstraat 11
4333 AR Middelburg

magrid@magrid.nl

WWW.MAGRID.NL

VOORWOORD

Dit rapport beschrijft de bevindingen van een door de bureaus RUIMTEWERKING en MAGRID in samenwerking uitgevoerde verkenning naar de ruimtelijke situatie van de recreatieve voorzieningen langs de zuidwestkust van Walcheren en de mening van de diverse betrokken partijen daarover. De verkenning is uitgevoerd in opdracht van Staatsbosbeheer, die toeristen wil verleiden tot natuurbeleving in de kuststrook en daarvoor aansluiting zoekt bij de recreatie.

DE KUST IS BREDER DAN HET STRAND

Strandrecreatie en natuurbeleving
langs de zuidwestkust van Walcheren
een verkenning

staatsbosbeheer

In opdracht van Staatsbosbeheer

november 2013

INHOUDSOPGAVE

	Voorwoord	2
	Samenvatting	4
1	Inleiding	5
2	Bevindingen	6
	A Ruimtelijke verkenning huidige situatie.	6
	Afbakening gebied	
	Naar het strand	
	Aanvoerroute	
	Wegwijzers	
	De aankomst	
	Te voet verder	
	Duinovergang	
	Natuurbeleving naast strandbezoek	12
	Padenstructuur	
	Routes	
	Op de kaart	
	Starten op parkeerplaats	
	Starten waar je verblijft	
	Andere gebruikers	
	B Verkenning van wat betrokken partijen vinden.	14
	Afbakening gebied	
	Bereikbaarheid gebied	
	Verwijzing/geleiding toeristen naar het gebied	
	Uitstraling parkeerplaatsen/belevingsknooppunten	
	Belevingsmogelijkheden ter plaatse van de knooppunten	
	Verwijzing naar belevingsmogelijkheden	
	Communicatie/promotie	
	Ambitie voor verbetering	
	Initiatief Staatsbosbeheer	
	Bereidheid tot participatie	
	Suggesties betrokkenen	
3	Conclusies	17
	Ruimtelijke verkenning	
	Verkenning betrokken partijen	
4	Aanbevelingen	18
	Bijlage 1 Lijst van geconsulteerde stakeholders	19
	Bijlage 2 Achtergrondinformatie ruimtelijke verkenning	(afzonderlijke bijlage)

SAMENVATTING

De zuidwestkust van Walcheren kent een zeer intensief recreatief gebruik. De kwaliteit van de kuststrook is de afgelopen jaren verbeterd door het meenemen van recreatieve voorzieningen bij de realisatie van de kustversterking, de aanleg van nieuwe bos- en natuurgebieden en het ontwikkelen van fiets-, wandel-, en ruiterroutes.

Staatsbosbeheer wil recreanten meer verleiden tot natuurbeleving en zoekt daarvoor bewust aansluiting bij de recreatie.

Staatsbosbeheer heeft echter de indruk dat de aankomst en ontvangst in het gebied te wensen overlaat, de 'entrees' moeilijk te vinden zijn en hun (potentiële) functie als belevingsknooppunt qua uitstraling, duidelijkheid en gebruiksmogelijkheden onvoldoende waarmaken.

Staatsbosbeheer stelt zich de vraag hoe er voor te zorgen dat de recreant ervaart dat hij in een waardevol en kwalitatief hoogwaardig en gastvrij recreatief gebied is aangekomen, zich daar welkom voelt en zowel plezierig kan recreëren, als de daar aanwezige natuur

ongedwongen kan beleven. Om deze vraag te beantwoorden is door de samenwerkende bureaus RUIMTEWERKING en MAGRID als eerste stap een ruimtelijke verkenning uitgevoerd naar de huidige situatie vanuit de positie 'onbevangen recreant' en zijn gesprekken gevoerd met diverse betrokken partijen om te verkennen of de indruk wordt herkend en erkend en of men de bereidheid heeft om te participeren in een gezamenlijk traject ter verbetering.

De ruimtelijke verkenning laat de volgende bevindingen zien:

- * geleiding van de recreant vanaf de aanvoerroute A58 naar de diverse parkeerterreinen als startpunt van de 'beleving' ontbreekt of is onduidelijk;
- * parkeerterreinen hebben door de inrichting en de (kwaliteit van de) aanwezige voorzieningen geen gastvrije uitstraling;
- * een verwijzing naar de diverse belevingsmogelijkheden vanaf de parkeerterreinen is in de meeste gevallen niet of

- * nauwelijks aanwezig; op toegangsborden zet het verbod de toon in plaats van de mogelijkheden tot beleving;
- * de aansluiting van de parkeerterreinen op de diverse routestructuren ontbreekt zowel fysiek alsook op toeristische kaarten.

De verkenning bij de betrokken partijen levert het volgende beeld op:

- * de bereikbaarheid wordt als voldoende aangemerkt;
- * het ontbreken van een 'ontvangstmoment' en de gebrekkige geleiding naar de parkeerterreinen/ belevingsknooppunten wordt herkend en erkend;
- * de uitstraling en inrichting van de parkeerterreinen/ belevingsknooppunten wordt als niet passend bij een zich als hoogwaardig kwalitatief presenterende gebied aangemerkt;
- * de samenhang met en de verwijzing naar de diverse belevingsmogelijkheden vanaf de parkeerterreinen

- * schiet naar de mening van partijen zowel in fysieke zin als communicatief tekort;
- * partijen staan een kwaliteits-slag voor met een hoge ambitie passend bij het imago 'hoogwaardig kwalitatief recreatief gebied'.

Geconcludeerd kan worden dat de ruimtelijke verkenning van de huidige situatie aan de zuidwestkust van Walcheren de indruk van Staatsbosbeheer bevestigt, dat de ontvangst in het gebied en de uitstraling van de voorzieningen te wensen overlaat en niet is wat men van een hoogwaardig kwalitatief recreatief gebied mag verwachten. De indruk wordt door betrokken partijen herkend en erkend. Er is bij partijen een breed draagvlak voor een verbetertraject met een hoge ambitie en de bereidheid daarin te participeren.

I. INLEIDING

De zuidwestkust van Walcheren kent een zeer intensief recreatief gebruik.

De kwaliteit van de kuststrook is de afgelopen jaren verbeterd door het meenemen van recreatieve voorzieningen bij de realisatie van de kustversterking, de aanleg van nieuwe bos- en natuurgebieden en het ontwikkelen van fiets-, wandel-, en ruiterroutes.

Staatsbosbeheer wil de recreanten verleiden tot meer natuurbeleving en zoekt daarvoor bewust aansluiting bij de recreatie. Staatsbosbeheer heeft echter de indruk dat de aankomst en ontvangst in het gebied te wensen overlaat, de 'entrees' moeilijk te vinden zijn en hun (potentiële) functie als belevingsknooppunt qua aantrekkelijkheid, duidelijkheid en gebruiksmogelijkheden onvoldoende waarmaken.

Om de recreant te verleiden tot meer natuurbeleving zou Staatsbosbeheer graag een structuur zien van hoogwaardige kwaliteit en gastvrije uitstraling, waarbij de verbanden tussen recreatie en natuur versterkt worden en de herkenbaarheid

van de zuidwestkust van Walcheren als een geheel bevorderd wordt.

De opgave is als volgt samen te vatten:

“Hoe zorg je ervoor dat een recreant ervaart dat hij in een waardevol en kwalitatief hoogwaardig recreatief gebied is aangekomen en zich daar welkom voelt om ongedwongen te recreëren en van de aanwezige natuur te genieten”.

Staatsbosbeheer heeft de bureaus RUIMTEWERKING en MAGRID verzocht om in samenwerking hiertoe als eerste stap een ruimtelijke verkenning uit te voeren naar de huidige situatie en suggesties ter verbetering te doen en daarnaast bij de diverse betrokken partijen te verkennen of de indruk wordt herkend en erkend en of men de bereidheid heeft om te participeren in een gezamenlijk traject ter verbetering.

Het doel van dit rapport is het presenteren van de bevindingen van deze verkenning en het doen van aanbevelingen voor een vervolg.

Voor de ruimtelijke verkenning van de huidige situatie is het gebied van aanvoerroute tot strand zoveel mogelijk benaderd als 'onbevangen recreant'. Daarbij ligt het accent op de parkeerplaatsen/belevingsknooppunten en de recreatieve infrastructuur. Aanvullend is gekeken naar de wijze waarop de mogelijkheden tot recreatie en natuurbeleving zijn terug te vinden op de toerische kaarten.

De verkenning bij de betrokken partijen heeft plaatsgevonden door gesprekken met een twaalf-tal partijen die betrokkenheid hebben bij de zuidwestkust van Walcheren op structuurniveau, zoals overheden en overkoepelende organisaties (zie bijlage 1). Bij deze gesprekken is onder andere gebruik gemaakt van de eerste bevindingen uit de ruimtelijke verkenning van de huidige situatie.

De opbouw van het rapport is als volgt.

In hoofdstuk 2 worden de bevindingen weergegeven. Onder A zijn dat de resultaten van de ruimtelijke verkenning, waarbij in groen suggesties ter verbetering worden gedaan. Onder B een verslag van wat betrokken partijen vinden. Hoofdstuk 3 bevat de conclusies en hoofdstuk 4 de aanbevelingen.

Bijlage 1 bevat de lijst van betrokken partijen die zijn geconsulteerd.

Bijlage 2 wordt afzonderlijk gebundeld en bevat een uitgebreid verslag van de ruimtelijke verkenning door bureau RUIMTEWERKING.

2 BEVINDINGEN

A Ruimtelijke verkenning huidige situatie

AFBAKENING GEBIED

In onderling overleg is besloten dat het onderzoeksgebied bestaat uit de kuststrook vanaf Noordervroon bij Westkapelle tot de parkeerplaats aan de Burgemeester van Woelderenaan bij Vlissingen. Binnen deze afbakening ligt een verscheidenheid aan parkeerplaatsen en duinovergangen. Ook de door Staatsbosbeheer beheerde gebieden aan de

zuidwestkust vallen binnen dit kader.

Uitbreiding van de opdracht richting Fort Rammekens is overwogen, omdat deze locatie (met een verbindende fietstocht door Vlissingen) een interessante aanvulling op het toeristisch aanbod vormt. Er is echter voor gekozen om dit nu niet mee te nemen om de opdracht bondig en betaalbaar te houden.

Als er draagvlak voor verdere aanpak van het project blijkt te zijn, kan de bereikbaarheid van dit natuurgebied en de verbindingsmogelijkheden met het Nollebos, de boulevards en het spoorstation nader onderzocht worden in een vervolgoopdracht. Daarnaast is het goed mogelijk dat een aantal bevindingen uit het proefgebied ook toepasbaar is langs de noordwestkust van Walcheren.

NAAR HET STRAND

De meeste recreanten die naar dit deel van Walcheren komen, worden aangetrokken door de prachtige stranden langs de Westerschelde. Die zijn dan ook zeer de moeite waard: schoon en van alle gemakken voorzien, met uitzicht op grote zeeschepen. De duinen langs het strand zijn vrij smal en steil, maar de overgangen zijn zorgvuldig aangelegd en goed onderhouden.

Het merkwaardige is nu dat je de kwaliteit van strand en duinovergang niet terug vindt op de weg er naar toe.

Bewegwijzering en informatievoorziening zijn matig (in sommige gevallen zelfs uitgesproken slecht) en de uitstraling van de parkeerterreinen is niet om over naar huis te schrijven. Je krijgt als recreant niet het gevoel hartelijk verwelkomd te worden.

Dit hoofdstuk gaat over de verschillende hobbels die op weg naar het strand genomen moeten worden, met suggesties (in groen) hoe dat verbeterd zou kunnen worden.

Aanvoerroute

Bezoekers vanaf het vaste land komen hier doorgaans over de A58 via Bergen op Zoom en Goes, langs Middelburg. De aanvoer naar het noordelijke strand van Walcheren met de badplaatsen Domburg en Oostkapelle loopt via de N57 en de N287. De afbakening van ons proefgebied bij Noordervroon boven Westkapelle komt overeen met de scheidslijn tussen beide aanvoerroutes.

De meeste duinovergangen met bijbehorende parkeerplaatsen worden via binnenwegen bereikt vanaf de N288 die van Vlissingen naar Westkapelle loopt. Het kiezen van de beste route naar het strand is voor een bezoeker die hier voor het eerst komt lastig. De aanduidingen langs de toegangswegen zijn niet erg helder en eenduidig. Bovendien ontbreekt het aan informatie over het karakter van de verschillende stranddelen. Waar moet de bezoeker zijn keuze op baseren?

Suggesties voor verbetering

Om bezoekers in staat te stellen de strandtoegang te kiezen die het beste bij hen past, zou informatie over de verschillende delen van het strand (faciliteiten, mogelijkheden en beperkingen) ruim voor handen moeten zijn.

Communicatiemiddelen die de recreant van te voren kan raadplegen (zoals landkaarten, brochures en websites) zijn daarbij even belangrijk als informatiepanelen ter plaatse.

Een algemeen informatiepunt zo ongeveer daar waar de A58 ophoudt snelweg te zijn, zou ideaal zijn om de keuzemogelijkheden te presenteren (inclusief natuurgebied Rammekenshoek en havenstad Vlissingen).

Wegwijzers

Wie met de auto komt en naar het strand wil, zoekt een parkeerterrein. De manier waarop deze aangegeven worden, varieert aan de zuidwestkust van Walcheren sterk. De ene keer wordt alleen de naam van het strand op bruine borden vermeld en moet je maar hopen dat er een parkeerterrein bij is. De andere keer is het een gewoon blauw-wit verkeersbord of een soort straatnaambordje met de naam van het parkeerterrein. In Dishoek en Zoutelande tref je een P-route-systeem.

Een bonte verzameling verwijsborden voor die ene vraag: 'waar kan ik mijn auto kwijt als ik naar het strand wil?' Een simpel bord, zoals hieronder, geeft het beste antwoord op die vraag.

*Het is aan te raden meer lijn in de bewegwijzering te brengen. De parkeerterreinen die wat betreft de capaciteit en strandbereikbaarheid aangemerkt kunnen worden als echte strandparkeerplaatsen zouden op een eenduidige manier vanaf hoofdwegen aangeven kunnen worden met blauw-witte borden met de aanduiding: **P-strand**.*

*Parkeerterreinen die niet echt dicht bij een strandtoegang liggen, kunnen wellicht beter als algemene parkeerplaats aangeduid worden. (gewoon **P** dus) Kleine parkeerterreinen zoals Erica en het Kustlicht hoeven geen verdere aanduiding: ze zijn er voor wie ze weet te vinden.*

Geef parkeerterreinen de naam van de duinovergang (in de meeste gevallen is dat al zo). Daarnaast zou het goed zijn de duinovergangen ook te nummeren en deze nummers consequent te gebruiken op kaarten, brochures, navigatie-systemen en op de wegwijzers. Iemand die van te voren uitgezocht heeft naar welke stranddeel hij wil kan zo moeiteloos de weg vinden naar het bijbehorende parkeerterrein.

De aankomst

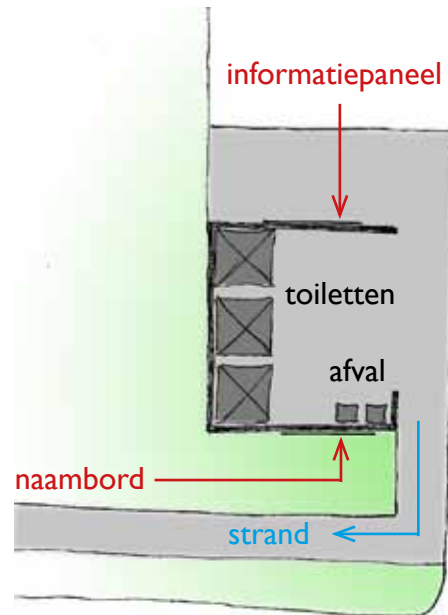
Geen van de parkeerterreinen geeft bezoekers nou echt het gevoel dat ze welkom zijn. De uitstraling is overal kil en zakelijk. De inrichting is functioneel. Er zijn borden met regelgeving, praktische toiletunits en vuilnisbakken. Vooral die mobiele toiletboxen zijn op veel plekken erg dominant aanwezig.

De groenevoorziening varieert: enkele terreinen zijn omzoomd met bosschages. Opvallend is dat de meeste parkeerterreinen aan de weggkant heel kaal en open zijn.

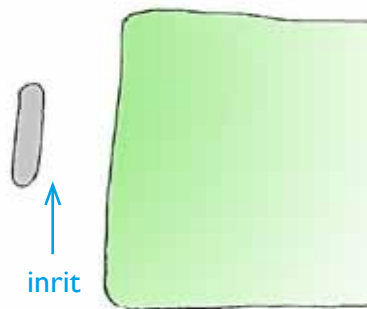

GASTVRIJE UITSTRALING

Het verbeteren van de uitstraling van de parkeerterreinen is een prioriteit in de kwaliteitsslag aan de zuidwestkust van Walcheren. Op veel van deze parkeerterreinen word je verwelkomd door een opstelling van toilet-units en vuilnisbakken. Het zou al veel helpen als deze voorzieningen wat gecamoufleerd werden met bijvoorbeeld een stijlvolle houten wand, die dan tevens als drager voor naamborden en informatiepanelen kan dienen.

parkeerplaats

Door het clusteren van de verschillende voorzieningen op een pleintje ontstaat een compact service-punt voor de recreant.

Bijgaand een principe-schets. De feitelijke invulling dient uiteraard per locatie uitgewerkt te worden.

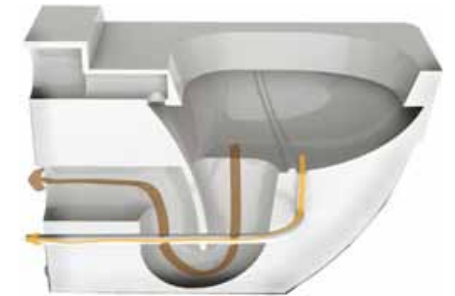
Materiaalgebruik, kleuren en vormgeving kunnen het beste aansluiten bij wat al in het gebied aanwezig is: bebording gebaseerd op de huisstijl van het Waterschap, gemonteerd op vergrijsd hout.

MEER ALLURE

In plaats van de simpele cosmetische ingreep van de vorige pagina, zou ook gekozen kunnen worden voor een ingrijpender aanpak die van het parkeerterrein een visitekaartje maakt voor de beheerder die duurzaamheid ambiëert.

De toilet-unit kan een echt servicepunt worden, waar je je even op kan frissen en drinkwater kunt tappen. De toiletten zelf gebruiken een minimale hoeveelheid water en faecaliën worden gecomposteerd. De gebruikte bouwmaterialen zijn recyclebaar en afval wordt gescheiden ingezameld.

Nog een stap verder is het dubbel benutten van het parkeeroppervlak door een half-transparant dak van zonnepanelen aan te brengen. Dat levert energie en dus inkomsten. Bijkomend voordeel is dat de auto's in de schaduw staan. Een mooie oplossing, zeker voor Walcheren: een van de zonnigste gebieden van Nederland.

Te voet verder

Opmerkelijk is dat de route vanaf het parkeerterrein naar het strand (waar het de meeste bezoekers toch om begonnen is) in de meeste gevallen niet of nauwelijks aangegeven is.

In een paar gevallen loopt de wandelroute voor een deel over een druk fietspad. Dat is een ongelukkige combinatie. Hopelijk gebeuren er zelden ongelukken, maar het zal zeker regelmatig tot onderlinge irritaties leiden.

Het zou goed zijn als er aan het begin van het pad van parkeerplaats naar strand een duidelijke, universele marking wordt geplaatst met daarbij aangegeven hoe ver het nog lopen is. Langs de wandelroute kan verder worden volstaan met simpele wegwijzers.

Probeer te voorkomen dat de wandelroute naar het strand over het drukke fietspad loopt. Maak eventueel een parallel wandelpad en zorg, waar nodig, voor een overzichtelijke kruising van deze twee verkeersstromen.

Duinovergang

In de beleving van het kustgebied spelen de duinovergangen een cruciale rol. Hoe bereikbaar is de overgang en brengt het je bij het stranddeel waar je wilt zijn? Ook als je een gecombineerde strand-duin-wandeling wilt maken is informatie over de duinovergang belangrijk.

De borden met toegangsregels die bij de duinovergangen staan, hebben geen erg gastvrije uitstraling en zien er vaak tamelijk haveloos uit. De nadruk ligt op regelgeving, waarbij de verschillende verboden ook nog niet helder aangegeven worden. Voor toelichting zie het verslag van de terreinverkenning (bijlage 2 pagina 20).

Op de toeristische kaarten zouden eigenlijk de nummers van de duinovergangen opgenomen moeten worden, met daarbij een lijstje met de naam, de toegankelijkheid, het karakter en de faciliteiten van het betreffende stranddeel. In het terrein dient deze nummering dan weer duidelijk zichtbaar terug te komen.

Wat betreft de bebording is hier toch wel een dringend advies op zijn plaats: vervang die borden bij de duinovergangen zo spoedig mogelijk door een naambord met positieve toonzetting, waarop de toegangsregels met heldere pictogrammen aangegeven zijn. De Voordelta-bebording langs de noordwestkust is hiervoor een stap in de goede richting.

De betekenis van de verschillende vlaggen kan beter apart vlakbij het strand aangegeven worden waar die vlaggen ook zichtbaar zijn.

NATUURBELEVING NAAST STRANDBEZOEK

Het toerisme aan de kuststrook tussen Vlissingen en Westkapelle is sterk strand-georiënteerd. Parkeerplaatsen en verblijfsaccomodaties vlak achter de duinen vormen de fysieke plekken om bezoekers te 'ontmoeten' en te wijzen op de recreatieve mogelijkheden van het achterland. Dit binnenland met kreken, nieuwe dorpsbossen, gevarieerde akkers en hagen langs de binnenwegen is beslist aantrekkelijk voor fiets- en wandeltochten. Zeker als je het combineert met een deel door de duinen of een stuk strandwandeling.

Staatsbosbeheer vindt dat deze mogelijkheden te weinig benut worden.

We onderzochten wat de belemmeringen zijn en welke stappen genomen kunnen worden om toeristen te stimuleren een rondje door het binnenduine gebied te fietsen of wandelen en daar van de natuur te genieten.

Padenstructuur

Allereerst is er gekeken of de benodigde paden om een aantrekkelijk rondje te maken wel aanwezig zijn. Wat betreft het fietsen ontbreekt in elk geval een mooi verbindingspad door het Bos Biggekerke. Voor wandelaars is het padenpatroon completer, maar valt de kwaliteit en belevingswaarde van de verbindingen soms tegen omdat routes deels over gewone wegen en fietspaden en lopen.

Routes

Het knooppuntensysteem functioneert, zo te zien, uitstekend voor zowel fietsers als wandelaars. De beoogde rondwandelingen in het achterland (gecombineerd met duin en strand) zijn binnen het huidige wandelnetwerk goed te maken. In het fietsknooppuntensysteem ontbreekt de mogelijkheid om parallel aan de duinen te fietsen en daarmee een mooi rondje duin-achterland te maken.

Op de kaart

Het is belangrijk dat op de kaarten die gebruikt worden om een route uit te stippelen de aantrekkelijkheid van het achterland zichtbaar is. Dorpsbossen, natuurgebieden

en interessante landschapselementen zijn helaas niet altijd herkenbaar op kaarten afgebeeld. Ook parkeerterreinen (startpunt voor wandeling of fietstocht) zijn lang niet altijd correct aangegeven.

Starten op parkeerterrein

Voor bezoekers die van verderweg met de auto komen, zijn de bestaande parkeerterreinen een logisch startpunt voor een fietstocht of rondwandeling. Informatie over de mogelijkheden op dit gebied is ter plaatse nauwelijks of niet aanwezig. Dit geldt zowel voor de grote (strand)parkeerterreinen als voor de kleinere parkeerterreinen van Staatsbosbeheer. Deze laatste zijn in de praktijk ook slecht vindbaar en functioneren waarschijnlijk alleen voor mensen uit de buurt die de omgeving goed kennen.

Besteed aandacht aan de belevingswaarde van de wandelpaden en probeer combinaties met ander verkeer zoveel mogelijk te voorkomen.

Voor fietsers zijn aanvullende knooppunten en verwijzingen gewenst, evenals aanvullende bewegwijzering vanuit startpunten, zoals de parkeerterreinen.

Check toeristische kaarten of ze een goed beeld van de landschappelijke beleving geven. Om van te voren het beste startpunt te kunnen kiezen is het belangrijk dat de parkeermogelijkheden duidelijk op de knooppunten-kaarten staan. Ook andere media zouden meer ingezet kunnen worden om de combinatie parkeren-wandelen/ fietsen te promoten.

Op het parkeerterrein zelf zou een uitnodigend informatie-paneel op zijn plek zijn, met daarop een overzichtskaart van de omgeving waarop de wandel- en fietsmogelijkheden helder aangegeven zijn. Vanaf de plek waar het informatiepaneel staat moet een duidelijke verwijzing komen voor de aansluiting op de beide knooppuntensystemen. De parkeerplaatsen die het meest in aanmerking komen voor deze aanpak zijn:

- Burg. van Woelderenslaan*
- Dishoek (het nieuwe terrein)*
- Hoge Hilt*
- Noordervroon*

Ook de kleinere parkeerplaatsen van Staatsbosbeheer zouden met een enkele verwijzing naar het dichtsbijzijnde knooppunt als startpunt voor een fietstocht of rondwandeling kunnen dienen.

WANDELEN vanuit een P

Op de wandelnetwerkkarta staan geen parkeerplaatsen aangegeven. Dat is jammer, want vele zouden een mooi startpunt voor een wandeling kunnen zijn. De volgende parkeerplaatsen vallen nagenoeg samen met een knooppunt: Noordervroon aan de dijk en bij het vogelscherm, Bos Biggekerke en Hoge Hilt. De meeste andere liggen zo dicht bij een route dat er met een simpele verwijzing een aansluiting gemaakt kan worden.

FIETSEN vanuit een P

Geen van de parkeerplaatsen ligt bij een knooppunt van het fietsroutenetwerk. Maar de meeste liggen wel aan of nabij een route. Dat geldt voor zowel de grote parkeerplaatsen bij het duinfietspad, als voor de kleinere parkeerplaatsen van Staatsbosbeheer (Biggekerke uitgezonderd). Met een paar extra verwijsbordjes bij de uitgang van het parkeerterrein is de route gemakkelijk op te pakken.

Starten waar je verblijft

Voor de vele toeristen die hier op een camping, bungalowpark of in een hotel hun vakantie doorbrengen, is die verblijfplaats zelf het aangewezen startpunt voor een tocht door de omgeving.

Op maat gemaakte routebeschrijvingen voor de belangrijkste verblijfplaatsen zou een perfect middel zijn om het maken van zo'n rondwandeling of fietstocht te stimuleren.

Andere gebruikers

Naast wandelen en fietsen spelen er in het gebied uiteraard nog andere vrijetijdsbestedingen. Daar is nu niet echt onderzoek naar gedaan. Er zijn wel wat waarnemingen die wellicht nog eens nader uitgezocht kunnen worden.

Gemotoriseerde vormen van vertier lijken effectief gewend te worden in het duingebied. Het ziet er naar uit dat de ruiterspaden in combinatie met het strand het gebied heel aantrekkelijk maken voor een paardrijtocht. Mountainbikers maken regelmatig gebruik van de wandelpaden over het duin. Dit is een ongewenste situatie. Er zou een aparte MTB-route moeten komen. Dat is ongetwijfeld een lastige opgave, omdat zo'n route om aantrekkelijk te zijn wel echt over het duinreliëf moet lopen en niet door het vlakke achterland.

2 BEVINDINGEN

B Verkenning van wat betrokken partijen vinden

De verkenning in deze fase van het proces heeft plaatsgevonden door gesprekken met een twaalf-tal partijen die betrokkenheid hebben bij de zuidwestkust van Walcheren op structuurniveau, zoals overheden en overkoepelende organisaties (zie bijlage 1).

De bevindingen van de verkenning gaan achtereenvolgens over de afbakening van het gebied, de bereikbaarheid van het gebied, de verwijzing/geleiding van de toeristen naar en in het gebied, de uitstraling van de parkeerplaatsen/ belevingsknooppunten, de belevingsmogelijkheden ter plaatse van de (potentiële) belevingsknooppunten en de verwijzing naar belevingsmogelijkheden, alsmede communicatie. Tenslotte wordt ingegaan op de ambities voor verbetering en de bereidheid tot participatie in een verdergaande uitwerking

Afbakening gebied

Alle betrokken partijen herkennen de aanvoerscheiding van het zuidwestelijk kustgebied via de A58/N288 en A58/N57 voor de noordkust. De grens tussen beide kustgebieden bevindt zich globaal tussen Westkapelle en Domburg. De afbakening van het onderzoeksgebied bestaande uit de kuststrook vanaf Noordervroon tot Burgemeester van Woelderenslaan bij Vlissingen wordt dan ook als logisch ervaren. Wel pleiten diverse partijen en met name de gemeente Vlissingen ervoor om het gebied uit te breiden tot Fort Rammekens. Vlissingen zelf is immers een recreatieve hotspot en met name de parkeerterreinen onderaan de Boulevard en bij het Station alsmede het Station zelf vormen een belangrijk startpunt voor de beleving van de kust van Vlissingen (Nollebos, Boulevard en groene Boulevard) en zuidwest Walcheren alsmede het meer zuidelijk gelegen natuurgebied Rammekenshoek. De Recron Walcheren her- en erkent weliswaar de toevoerscheiding maar zou het liefst de gehele Walcherse kust als onderzoeksgebied zien.

Bereikbaarheid gebied

De bereikbaarheid van het gebied via A58/N288 wordt door alle betrokken partijen als voldoende aangemerkt. Diverse partijen geven aan dat vooral het vernieuwen van de N57 met het scheiden van de verkeersstromen voor de zuidwestkust en de noordkust daarop een gunstige invloed heeft gehad. De situatie bij Zoutelande wordt niet langer als een zodanig knelpunt ervaren, dat dit naar de mening van partijen door de toerist als negatief wordt aangemerkt. Zowel voor de provincie als de gemeente Veere is er vooralsnog geen aanleiding om de situatie bij Zoutelande met prioriteit aan te pakken. Alleen met piekdagen is er stagnatie op met name de Sloeweg, maar dat levert volgens geen van de geïnterviewden negatieve reacties van toeristen op. Wel benadrukken zowel de gemeente Veere alsook het Waterschap Scheldestromen de noodzaak om de toevoer af te handelen via de N288 en niet via de route Klaassesweg. De provincie Zeeland noemt de slechte bereikbaarheid met het openbaar vervoer als aandachtspunt.

Verwijzing/geleiding toeristen naar het gebied

Vrijwel alle partijen erkennen het feit dat de 'beleving' voor de toerist begint bij de binnenkomst van het gebied. Het ontbreken van een 'ontvangst-moment' voor alle toeristen en het vrijwel ontbreken van een verwijzing/geleiding naar de parkeerterreinen/belevingsknooppunten voor met name dagtoeristen wordt daarom ook als een tekortkoming herkend en erkend.

Enkele partijen noemen de Sloedam als logische plek voor een gastvrij onthaal met een welkomstbord en een eerste verwijzing naar de noord- en zuidwestkust. Een verdere duidelijke verwijzing/geleiding vanaf de binnenkomst in het gebied naar de diverse parkeerterreinen/belevingsknooppunten wordt door alle partijen gewenst.

Zowel Rijkswaterstaat als de provincie wijzen daarbij op het terughoudende beleid ten aanzien van het plaatswijn van borden, maar spreken de bereidheid uit om de mogelijkheden te onderzoeken. Het Kenniscentrum voor Kusttoerisme geeft aan vooral te hechten aan een duidelijke verwijzing/ geleiding naar de parkeerterreinen, maar minder

aan een welkomsmoment, dat als 'gedateerd' wordt gezien. Het Kenniscentrum voor Kusttoerisme, maar ook Economische Impuls doen verder een dringend beroep om geen nieuwe logo's te hanteren, maar aan te sluiten op het logo 'Land in Zee' en daarmee dit beeldmerk verder te versterken.

Uitstraling/inrichting parkeerplaatsen/ belevingsknooppunten

Alhoewel enkele partijen aangeven in ieder geval blij te zijn dat er überhaupt voorzieningen zijn, ook al is dat bijv. slechts in de vorm van zgn. Dixies, is er een brede herkenning en erkenning van de veelal beperktheid van die voorzieningen en het gebrek aan kwaliteit ervan. Ook de uitstraling bij de entrees en de inrichting wordt als niet passend bij een zich als een kwalitatief hoogwaardig presenterend recreatief gebied gezien. Verder worden de veelal kruisende (langzaam) verkeerstromen bestaande uit de langs de kust lopende fietsroute en de dwars daarop lopende voetgangersroute richting strand genoemd als aandachtspunt.

Belevingsmogelijkheden

bij de (potentiële) belevingsknooppunten

De kwaliteitsverbetering van de kuststrook als gevolg van de combinatie kustversterking/ recreatie, de aanleg van nieuwe bos- en natuurgebieden en het ontwikkelen van fiets-, wandel-, en ruiterroutes wordt breed gedeeld. Men is van mening dat er daarmee aan de zuidwestkust van Walcheren en de directe omgeving een ruim aanbod aan recreatieve- en natuurbelevingsmogelijkheden is. Er worden geen echte knelpunten ervaren met betrekking tot de toegankelijkheid van die belevingsmogelijkheden. Dit is anders bij het gebruik ervan. Zo ervaart Waterschap Scheldestromen een knelpunt bij het mountainbiken. Deze vorm van beleving maakt gebruik van structuren (o.a. de paden over en door de duinen) die zijn bedoeld voor andere belevingsdoeleinden zoals wandelen. Als gevolg daarvan treden conflicten op met een negatieve uitstraling op de beleving door recreanten. Het Waterschap geeft aan zich te realiseren dat dit nooit volledig is te voorkomen, maar pleit voor extra voorzieningen onderaan de duinen om daarmee de druk op de duinen zelf weg te nemen. Anderen

constateren incidenteel conflicten tussen de belevingsvormen natuur/ wandelen en paardrijden en mountainbiken door het (ongewenste) gebruik van elkaars routestructuur.

Verwijzing naar belevingsmogelijkheden

Bij dit onderwerp wrekt zich het feit dat de meeste geïnterviewden woonachtig zijn in het gebied, het gebied dus ook goed kennen, als gevolg waarvan de verwijzing naar belevingsmogelijkheden in eerste instantie niet wordt gemist. Eerst wanneer wordt gevraagd om de situatie eens door de bril van de toerist te bezien is er de herkenning en de erkenning van het veelal ontbreken ervan. Dit geldt o.a. voor de verwijzingen vanaf de parkeerplaatsen/(potentiële) belevingsknooppunten naar het strand, maar ook naar de bij andere belevingsvormen behorende routestructuren. Er is daarnaast het besef dat een goede verwijzing een betere en gastvrijere mogelijkheid is om conflicten tussen belevingsvormen te voorkomen, dan een verdergaande verbodstructuur. In dit verband geconfronteerd met de toegangsborden naar het strand (zie verslag ruimtelijke

verkenning: bijlage 2 pagina 20) realiseert men zich plots de ongestuvrijde uitstraling ervan, doordat het verbod de toon zet, in plaats van de mogelijkheden tot beleving.

Communicatie/promotie

Partijen zijn van mening dat de voorzieningen, zoals strand, bos en routestructuren op zich goed worden gepromoot.

Er wordt bovendien veel over gecommuniceerd via de site van Promotie Zeeland Delta.

Wel kan aan samenhang en de koppeling met fysiek aanwezige belevingsknooppunten nog het nodige worden verbeterd.

Daarbij wordt vooral gewezen naar bestaande communicatie- en promotiekanalen.

Voorkomen moet worden dat er een separaat communicatietraject ontstaat.

Ambitie voor verbetering

Alle betrokken partijen spreken de wens tot verbetering uit met een ambitie die verder gaat dan het zogenaamde 'aankleden' van de (potentiële) belevingspunten. Een echte kwaliteitsslag passend bij het imago 'kwalitatief hoogwaardig recreatiegebied' wordt breed onderschreven. Wel komt daarbij veelal direct de vraag naar voren hoe deze ambitie te financieren. Diverse

betrokkenen verwijzen daarbij naar de inkomsten uit de toeristenbelasting en de parkeergelden als financieringsbron. In deze fase is niet duidelijk geworden of deze hiervoor ruimte bieden. Daarom is aan betrokkenen tevens het idee voorgelegd om een nieuwe verdienmogelijkheden te verkennen in de vorm van een combinatie van parkeerterrein en het inrichten van een zonnepark. Met een dergelijke combinatie worden 'drie vliegen in één klap geslagen'. Ten eerste verbetert de parkeer kwaliteit door de mogelijkheid om in de schaduw te parkeren. Ten tweede kan er het hele jaar door op hetzelfde oppervlak via zonnepanelen energie gewonnen en inkomsten gegenereerd worden. En ten derde verwerft de streek een duurzaam en innovatief imago, hetgeen bij veel (met name Duitse) toeristen hogelijk wordt gewaardeerd. Op het idee is door alle betrokken partijen met enthousiasme gereageerd, met daarbij enkele aantekeningen, zoals 'niet elk parkeerterrein leent zich hiervoor', 'zorg voor een zorgvuldige landschappelijke inpassing', 'niet het gehele terrein overkappen' en 'is het wel uitvoerbaar?'

Dat laatste moet zeker nader

worden verkend. In dit verband is het wel hoopgevend, dat de daarover geconsulteerde Coöperatie Zeeuwind heeft aangegeven het een goed idee te vinden, waarvoor ze zeker interesse hebben en het waard vinden om nader te verkennen.

Initiatief Staatsbosbeheer

Op het feit dat Staatsbosbeheer het initiatief heeft genomen voor deze verkenning, wordt in eerste instantie door enkele betrokken partijen met enige verbazing gereageerd. Men had dit initiatief eerder van één van de gemeenten of de provincie verwacht. Na een toelichting op de maatschappelijke rol van Staatsbosbeheer, de noodzaak tot efficiënt en creatief handelen in deze tijden van crisis en de positieve ervaringen met andere samenwerkingprojecten (o.a. bij 'Van Zierik tot Zee') die tot win-win oplossingen hebben geleid, wordt het initiatief beter begrepen en is er alle waardering voor. Een enkeling geeft aan nog enige reserve te hebben en vraagt zich af of er toch niet meer achter zit. Deze enkeling geeft overigens tegelijkertijd als nuancering aan dat deze reactie wel een beetje past bij de Zeeuwse 'kat uit de boom-kijken' mentaliteit.

Bereidheid participatie

Bij alle geconsulteerde partijen is met enthousiasme gereageerd op dit initiatief van Staatsbosbeheer. Het zal dan ook niet verbazen dat door alle partijen (ambtelijk bij de overheden en semi-overheden) een principiebereidheid tot participatie is uitgesproken. De vorm waarin is onderwerp van nadere gesprekken waarbij voor zover van toepassing ook bestuurders zullen zijn betrokken.

Suggesties betrokkenen

Tijdens de gesprekken zijn nog de volgende suggesties (in willekeurige volgorde) gedaan:

Zorg voor uitbreiding van de routestructuur in de diverse nieuwe bosgebieden.

Betrek het initiatief voor het project leenfietsen bij dit project.

Leg relatie met route van de zomerbus.

Besteedt ook aandacht aan mogelijkheden voor milieuvriendelijke mobiliteit kust.

Leg verbinding met de zgn. Zeelandkaart.

Betrek het initiatief duurzaamheidsbeleving van de ZMF bij dit project.

Leg verband met de langs de kust lopende landelijke routestructuur (LPF en LAW).

3 CONCLUSIES

A RUIMTELIJK VERKENNING

De ruimtelijke verkenning van de huidige situatie aan de zuidwestkust van Walcheren bevestigt de indruk van Staatsbosbeheer dat de ontvangst in het gebied te wensen overlaat.

Met name de uitstraling van de parkeerterreinen langs de kust is niet wat men van een hoogwaardig kwalitatief recreatief gebied mag verwachten.

De bewegwijzering zowel van de aanvoerroute als van de parkeerplaats naar het strand is gebrekkig.

Bebording legt de nadruk op regelgeving (verboden) in plaats van op verwelcoming.

Natuurbeleving als alternatief voor strandbezoek komt niet goed uit de verf. Dat heeft voor een deel te maken met hiaten in de infrastructuur te maken.

Maar belangrijker is nog dat over de belevingsmogelijkheden die de omgeving te bieden heeft onvoldoende wordt gecommuniceerd.

B VERKENNING BETROKKEN PARTIJEN

Er is een breed gedragen wens om de afbakening van het gebied aan de zuidkant uit te breiden tot en met Fort Rammekens.

De indruk van Staatsbosbeheer dat de kwaliteit van de zuidwestkust van Walcheren de afgelopen jaren sterk is verbeterd maar dat de ontvangst in het gebied qua uitstraling, duidelijkheid en gebruik te wensen overlaat, wordt door de geconsulteerde partijen breed herkend en erkend.

Er is bij de geconsulteerde partijen een breed draagvlak voor een verbetertraject met een hoge ambitie die recht doet aan het imago 'kwalitatief hoogwaardig recreatiegebied'.

Bij alle partijen die zijn geconsulteerd bestaat de principiebereidheid tot participatie in dit verbetertraject.

4 AANBEVELINGEN

Breidt het afgebakende gebied aan de zuidkant uit tot en met Fort Rammekens. Daarmee ontstaat een logisch samenhangend en aaneengesloten 'belevingsgebied' dat via de A58 wordt 'gevoed'.

Zet op weg naar concrete uitvoering de volgende inhoudelijke stappen:

- a het maken van een logische keuze voor de parkeerterreinen die tot 'belevingsknooppunt' kunnen worden uitgebouwd.
- b het opstellen van de gewenste routestructuur vanaf A58 naar die 'belevingsknooppunten' inclusief bebording voor ontvangst en geleiding.
- c het uitwerken van één van de belevingsknooppunten als pilot, inclusief de verwijzing van daaruit naar de diverse belevingsmogelijkheden (zoals genieten van de natuur) en de aansluiting bij de overige recreatieve infrastructuur.
- d het checken van de verschillende promotie- en informatiemiddelen op het

uitdragen van de gewenste boodschap wat betreft de belevingsmogelijkheden en knooppunten in het kustgebied en het ontwikkelen van een sjabloon voor het eenduidig aanpassen van de informatie.

- e het onderzoeken van de mogelijkheden om natuurbeleving te stimuleren in samenwerking met de verblijfsaccommodatie.
- f het onderzoeken van de financieringsmogelijkheden van / verdienmodellen bij de genoemde stappen.

Organiseer hiertoe een vervolgproces bestaande uit:

- a een presentatie van de resultaten van de verkenning aan de (voor zover van toepassing ambtelijke en bestuurlijke afvaardiging van de) geconsulteerde partijen met als doel om deze gemeenschappelijk te maken.
- b het maken van organisatorische en financiële afspraken met de geconsulteerde en

eventueel andere betrokken partijen met als doel om de geformuleerde inhoudelijke stappen tot uitvoering te brengen.

BIJLAGE I

LIJST VAN GECONSULTEERDE STAKEHOLDERS (in willekeurige volgorde).

-Gemeente Veere,	de heer M. Dekker,
-Gemeente Vlissingen,	de heren W. Crusio en W.Vael
-Provincie Zeeland,	mevrouw W.A. Hollemans, afd. Ruimte mevrouw M.C. Buining, afd. Economie de heren P.G. Eversdijk en S. Lauret, afd. Mobiliteit mevrouw S.G. Hendriks, afd. Natuur en Landschap
-Waterschap Scheldestromen	de heren P. van der Meulen en A. Marinissen
-Recron Walcheren	mevrouw J. de Witte en de heren R. Oostdijk, G. Coppoolse, A. Pouwer, R. Melis, P. de Visser, B. de Boer en S. Wondergem
-RWS Zeeland	de heren T. Wegman, P. Gabriëlse en S. Peters
-Promotie Zeeland Delta	de heer R. de Jong
-Kenniscentrum Kusttoerisme	mevrouw M. Tempelman
-Vekabo Walcheren	mevrouw J. de Visser en de heren P. Marinussen, A. Boogaard en B. Lampert
-Stichting Strandexploitatie Veere	de heer L. Franssen
-Coöperatie Zeeuwind	mevrouw T. Janssens en de heer M. Bouwman
-Economisch Impuls Zeeland	mevrouw T. Booi en mevrouw W. Buysrogge